

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, XXX г.
[...] (2019) XXX draft

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

**Проект на известие на Комисията относно събирането на неправомерна и
несъвместима държавна помощ**

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Проект на известие на Комисията относно събирането на неправомерна и несъвместима държавна помощ

Съдържание

1.	ВЪВЕДЕНИЕ	3
2.	ОБЩИ ПРИНЦИПИ	4
2.1	Цел и обхват на събирането	5
2.2	Принцип на лоялно сътрудничество	6
2.2.1	Общ принцип	6
2.2.2	Прилагане на този принцип спрямо споделянето на информация.....	6
2.3	Задължение за събиране	7
2.4	Ограничения на задължението за събиране	8
2.4.1	Общи принципи на правото на Съюза	8
2.4.1.1	Принцип на правна сигурност	8
2.4.1.2	Принцип на защита на оправданите правни очаквания	9
2.4.1.3	Принцип на силата на пресъдено нещо	11
2.4.2	Давностен срок	12
2.4.3	Абсолютна невъзможност за събиране	13
2.5	Прилагане на националното законодателство и незабавно и ефективно изпълнение на решенията за събиране на Комисията	15
3.	СЪОТВЕТНИ РОЛИ НА КОМИСИЯТА И НА ЗАСЕГНАТАТА ДЪРЖАВА ЧЛЕНКА.....	15
3.1	Роля на Комисията	15
3.2	Роля на държавите членки.....	16
4.	ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЕТО ЗА СЪБИРАНЕ	16
4.1	Искане за удължаване на срока за изпълнение на решението	17
4.2	Първоначална среща	18
4.3	Идентифициране на получателите, от които помощта трябва да бъде събрана	18
4.3.1	Определяне на получателя на помощта, принадлежащ към група от предприятия	19
4.3.2	Разширяване на обхвата на нареждането за събиране; икономическа приемственост	19
4.3.2.1	Сделка с активи	20
4.3.2.2	Сделка с акции.....	21
4.3.2.3	Сливания и други стопански реорганизации	21
4.3.3	Получатели на помощ, ползващи се от данъчни мерки	21

4.4	Определяне на сумата, която подлежи на събиране	21
4.4.1	Данъчни мерки	23
4.4.2	Изчисляване на лихвата по събирането	24
4.5	Връчване на нареждания за събиране	24
4.6	Временно изпълнение на събирането	25
4.7	Алтернативни средства за събиране	26
4.8	Производства по несъстоятелност.....	27
4.9	Временно и окончателно приключване на процедурите за събиране	29
5.	СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД НАЦИОНАЛНИТЕ СЪДИЛИЩА	29
6.	ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕШЕНИЕ ЗА СЪБИРАНЕ НА КОМИСИЯТА	30
6.1	Производство за установяване на неизпълнение на задължения	31
6.1.1	Иск съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС.....	31
6.1.2	Искове въз основа на член 260, параграф 2 от ДФЕС	32
6.2	Съдебна практика по дело <i>Deggendorf</i>	33
7.	ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	34

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1. От 2012 г. насам Европейската комисия („Комисията“) изпълнява програмата за модернизиране на държавната помощ¹. По тази програма за модернизиране Комисията е рационализираща и консолидираща редица насоки. С пакет от законодателни актове бе увеличена отговорността на държавите членки и бе засилено сътрудничеството между Комисията и държавите членки в областта на прилагането на правилата за държавната помощ. В резултат на това държавите членки предоставят повече помощ без предварителен контрол от страна на Комисията². От своя страна, Комисията засили мониторинга надолу по веригата, за да гарантира, че държавите членки отстраняват нарушенията на конкуренцията, като събират помощите, изплатени в нарушение на правилата за държавната помощ.
2. Целта на настоящото известие е да се разяснят правилата и процедурите, уреждащи събирането на държавна помощ, и да се обясни как Комисията работи с държавите членки, за да гарантира спазването на техните задължения съгласно законодателството на Съюза. Известието е адресирано до органите на държавите членки, отговарящи за изпълнението на решения, с които Комисията е разпоредила събирането на държавна помощ („решение за събиране“).
3. През 1973 г. Съдът на Европейския съюз („Съдът“) за първи път постанови, че Комисията разполага с правомощието да реши, че дадена държава членка трябва да измени или отмени държавна помощ, за която е установено, че е несъвместима с вътрешния пазар, и да изиска връщането на тази помощ³. През 1983 г.⁴ Комисията информира държавите членки, че е решила да използва всички мерки на свое разположение, за да гарантира, че държавите членки изпълняват задълженията си съгласно сегашния член 108, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), включително изискването за събиране на помощ, предоставена в нарушение на правилата на Съюза за държавната помощ.
4. През втората половина на 80-те и през 90-те години на двадесети век Комисията започна по-систематично да нарежда на държавите членки да събират несъвместимата помощ. През 1999 г. с Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета⁵, сега заменен с Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета⁶ („Процедурен регламент“), бяха въведени основни правила относно събирането. По-подробни

¹ Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите — Модернизиране на държавната помощ на ЕС (COM(2012) 209 final).

² Според Доклада за държавните помощи за 2018 г. повече от 96 % от нововъведените мерки, разходите за които са били докладвани, са били освободени от изискването за предварителен контрол от страна на Комисията от 2015 г. насам. Вж. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html

³ Вж. Решение на Съда от 12 юли 1973 г., *Комисия/Германия (Kohlegesetz)*, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, точка 13.

⁴ Съобщение на Комисията (ОВ С 318, 24.11.1983 г., стр. 3).

⁵ Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 г. за установяване на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за ЕО (ОВ L 83, 27.3.1999 г., стр. 1).

⁶ Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 г. за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (кодифициран текст) (ОВ L 248, 24.9.2015 г., стр. 9).

разпоредби за изпълнението са включени в Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията⁷ („Регламент за изпълнение“).

5. През 2007 г. Комисията обясни своята политика и практика в Известието „Към ефективно прилагане на решенията на Комисията, разпореждащи на държавите членки да възстановят неправомерна и несъвместима държавна помощ“ („Известие относно възстановяването от 2007 г.“)⁸.
6. Оттогава насам практиката на Комисията и съдебната практика на съдилищата на Съюза претърпяха развитие. Настоящото известие обяснява това развитие и заменя Известието относно възстановяването от 2007 г.
7. Настоящото известие нито създава, нито променя права или задължения в сравнение с тези, посочени в Договора за функционирането на Европейския съюз, в Процедурния регламент и в Регламента за изпълнение, както се тълкуват от съдилищата на Съюза.

2. ОБЩИ ПРИНЦИПИ

8. Договорът за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС)⁹ не позволява на държавите членки да предоставят финансови предимства на предприятия по начин, който би могъл да доведе до нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар. Съгласно член 107, параграф 1 от ДФЕС държавната помощ е несъвместима с вътрешния пазар, освен ако попада в обхвата на категориите изключения, предвидени в параграфи 2 и 3 от посочения член. В член 93, член 106, параграф 2, член 108, параграф 2 и член 108, параграф 4 от ДФЕС също се предвиждат условия, при които държавната помощ е или може да се счита за съвместима с вътрешния пазар.
9. Съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС Комисията разполага с изключителна компетентност да оценява съвместимостта на дадена мярка за помощ с вътрешния пазар¹⁰. Оценката на Комисията подлежи на контрол от Съда на ЕС и Общия съд (наричани заедно „съдилищата на Съюза“)¹¹.
10. В член 108, параграф 3 от ДФЕС се предвижда, че всяка държава членка трябва да уведомява предварително Комисията за всякакви планове за предоставяне или изменение на помощ. В него се забранява на държавите членки да прилагат предложената мярка за помощ, преди Комисията да е приела окончателно решение за нейната съвместимост с вътрешния пазар (т.нар. „задължение за отлагане“).

⁷ Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията от 21 април 2004 г. за прилагането от Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета относно определянето на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за създаване на Европейската общност (ОВ L 140, 30.4.2004 г., стр. 1).

⁸ ОВ С 272, 15.11.2007 г., стр. 4.

⁹ ОВ С 202, 7.6.2016 г., стр. 47.

¹⁰ Вж. Решение на Съда от 21 ноември 1991 г., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires и др./Франция (Saumon)*, C-354/90, ECLI:EU:C:1991:440, точка 14; Решение на Съда от 15 декември 2005 г., *Unicredito Italiano*, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, точка 42.

¹¹ Вж. Решение на Съда от 8 декември 2011 г., *Residex Capital IV*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, точка 27.

11. Всяка нова мярка за помощ¹², приведена в действие без уведомяване на Комисията или преди да бъде одобрена, е неправомерна¹³. Тъй като задължението за отлагане има пряко действие¹⁴, националните съдилища трябва да приложат всички последици от неправомерния характер на помощта. По-специално съответната държава членка трябва по принцип да сложи край на прилагането на помощта и ако помощта вече е приложена, да разпoredи нейното събиране при липсата на извънредни обстоятелства¹⁵. Комисията, от своя страна, трябва също да установи несъвместимостта на неправомерната помощ с вътрешния пазар, преди да разпoredи нейното събиране¹⁶.
12. Въпреки че ДФЕС не съдържа изрична разпoredба относно събирането на държавни помощи, Съдът е постановил, че събирането е необходимо следствие от общата забрана на държавната помощ, установена с член 107, параграф 1 от ДФЕС, и защитава ефективността на задължението за отлагане, предвидено в член 108, параграф 3 от ДФЕС¹⁷.
13. Съдилищата на Съюза впоследствие са предоставили допълнителни насоки относно обхвата на задължението за събиране и относно начина за неговото изпълнение. Правилата и процедурите в Процедурния регламент и в Регламента за изпълнение се основават на тази съдебна практика.

2.1 Цел и обхват на събирането

14. Целта на събирането е да се възстанови положението, което е съществувало на вътрешния пазар преди изплащането на помощта¹⁸. Чрез връщането на помощта получателят на практика се лишава от предимството, което е имал спрямо своите конкуренти¹⁹. За да се премахне всяко предимство, произтичащо

¹² Вж. член 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 г. за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (кодифициран текст) (ОВ L 248, 24.9.2015 г., стр. 9).

¹³ Съгласно член 109 и член 108, параграф 4 от ДФЕС някои категории държавна помощ могат да бъдат освободени от задължението за уведомяване на Комисията съгласно така наречените „регламенти за освобождаване“. Член 108, параграф 2 от ДФЕС също предвижда извънредни и специфични случаи, в които Съветът може да реши, че помощта е съвместима с вътрешния пазар. Вж. Решение на Съда от 4 декември 2013 г., *Комисия/Съвет*, C-117/10, ECLI:EU:C:2013:786, точка 51.

¹⁴ Вж. Решение на Съда от 21 ноември 1991 г., *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires и др./Франция (Saumon)*, C-354/90, ECLI:EU:C:1991:440, точка 11; Решение на Съда от 21 ноември 2013 г., *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:755, точка 29.

¹⁵ В тази връзка вж. Решение на Съда от 11 юли 1996 г., *SFEI и др.*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, точки 68—71. За допълнителна информация относно ролята на националните съдилища в прилагането на правилата за държавната помощ вж. Известие на Комисията относно прилагането на законодателството за държавната помощ от националните съдилища (ОВ С 85, 9.4.2009 г., стр. 1) или неговите последващи преразгледани версии.

¹⁶ Съдът поясни, че Комисията не може да поиска събиране на неправомерна помощ, без първо да е разгледала съвместимостта на помощта с вътрешния пазар съгласно процедурата, предвидена в член 108, параграф 2 от ДФЕС. В тази връзка вж. Решение на Съда от 14 февруари 1990 г., *Франция/Комисия (Boussac)*, C-301/87, ECLI:EU:C:1990:67, точки 9, 10—22. Това не изключва възможността в специфични случаи Комисията да издаде разпoreждане за събиране, вж. точка 25.

¹⁷ Вж. Решение на Съда от 11 декември 1973 г., *Lorenz GmbH/Федерална република Германия и др.*, C-120/73, ECLI:EU:C:1973:152, точки 3 и 4.

¹⁸ Вж. Решение на Съда от 11 декември 2012 г., *Комисия/Испания (Mageresa II)*, C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, точка 105.

¹⁹ Вж. Решение на Съда от 4 април 1995 г., *Комисия/Италия (Alfa Romeo)*, C-348/93, ECLI:EU:C:1995:95, точка 27.

от неправомерната помощ, следва също така да се събира лихва върху сумата на помощта, предоставена неправомерно („лихва по събирането“). Чрез връщането на лихвата по събирането получателят на помощта се лишава и от финансовото предимство, произтичащо от наличността на въпросната помощ, безплатно, от датата, на която е предоставена на разположение на получателя, до датата на нейното връщане²⁰.

15. Член 16, параграф 1 от Процедурния регламент изисква Комисията да разпорежи събирането на неправомерната и несъвместима помощ, освен ако това противоречи на общ принцип на правото на Съюза. Комисията разпорежда на държавата членка да събере помощта с решение за събиране.
16. В член 16, параграф 2 от Процедурния регламент се посочва, че помощта трябва да бъде събрана заедно с лихвите, начислени до датата на нейното действително събиране; в Регламента за изпълнение е определен методът за изчисляване на лихвата по събирането (вж. раздел 4.4.2).
17. И накрая, член 16, параграф 3 от Процедурния регламент гласи, че „възстановяването се извършва незабавно и в съответствие с процедурите по националното законодателство на съответната държава членка, при условие че те позволяват незабавното и ефективно изпълнение на решението на Комисията“.

2.2 Принцип на лоялно сътрудничество

2.2.1 Общ принцип

18. Член 4, параграф 3 от Договора за Европейския съюз²¹ (ДЕС) изисква от държавите членки да съдействат за изпълнението на задачите на Съюза. По силата на принципа на лоялно сътрудничество Съюзът и държавите членки трябва да си съдействат при изпълнението на тези задачи с оглед постигане на целите на Съюза.
19. Този принцип, който се прилага във всички отношения между Комисията и държавите членки, е особено важен за политиката за събиране на държавната помощ²².
20. Комисията и държавите членки трябва да си сътрудничат добросъвестно във всички фази на процедурите за държавна помощ, особено по време на разследване по член 108, параграф 2 от ДФЕС. Доброто сътрудничество още по време на разследването може да даде възможност за по-лесно и по-бързо изпълнение на решението за събиране.

2.2.2 Прилагане на този принцип спрямо споделянето на информация

21. Държавата членка, засегната от решение за събиране, трябва редовно да докладва на Комисията за изпълнението на това решение. Това сътрудничество позволява на Комисията да прецени дали решението за събиране се изпълнява правилно и да установи по-добре дали съществува нужда от помощ.

²⁰ Вж. Решение на Първоинстанционния съд от 8 юни 1995 г., *Siemens/Комисия*, T-459/93, ECLI:EU:T:1995:100, точки 97—101.

²¹ ОВ С 202, 7.6.2016 г., стр. 13.

²² Вж. Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, точки 51 и 56.

22. По-специално Комисията може да споделя примерни таблици в Excel, по които държавата членка да предостави информация относно получателите на помощ и размерите на помощта. Комисията може също така да споделя симулации на изчисления на подлежащата на събиране помощ въз основа на формули или методики, установени в съответното решение за събиране.
23. В този контекст Комисията може да даде повече подробности за стандарта на доказване и вида доказателства, необходими на държавите членки, за да се определят, наред с другото, самоличността на получателите на помощта, размерът на помощта, която подлежи на събиране, и окончателно събраните суми. Комисията може също така да споделя примери на споразумения за доверително пазене (вж. точка 117).

2.3 Задължение за събиране

24. Събирането на държавната помощ не е санкция²³, а логично следствие от констатацията, че помощта е неправомерна²⁴, и не може да зависи от вида, в който помощта е била предоставена²⁵. Следователно събирането не може да се смята нито за несъразмерно с целите на ДФЕС по отношение на държавната помощ²⁶, нито за водещо до неоснователно обогатяване на съответната държава членка, тъй като то осигурява просто възстановяването на сума, която не е трябвало да бъде изплатена на получателя²⁷.
25. Съгласно член 13, параграф 2 от Процедурния регламент Комисията може да използва правото си на преценка и да приеме разпореждане за събиране още по време на своето разследване на въпросните мерки за помощ, т.е. преди приемането на окончателно решение относно съвместимостта на мерките за помощ с вътрешния пазар, при условие че са изпълнени поредица от кумулативни критерии²⁸.
26. Обратно, когато приема решение, с което установява, че дадена помощ е несъвместима с вътрешния пазар („отрицателно решение“), Комисията не разполага с право на преценка и трябва да разпреди събирането на помощта²⁹, освен ако това противоречи на общ принцип на правото на Съюза. Поради тази причина, след като Комисията е установила, че дадена мярка за помощ е неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар, тя не е длъжна да посочва допълнителни мотиви, за да разпреди нейното събиране³⁰.

²³ Вж. Решение на Съда от 17 юни 1999 г., *Белгия/Комисия (Maribel bis/ter scheme)*, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, точка 65.

²⁴ Вж. Решение на Съда от 21 декември 2016 г., *Комисия/Aer Lingus*, C-164/15 P и C-165/15 P, ECLI:EU:C:2016:990, точки 114 и 116.

²⁵ Вж. Решение на Съда от 17 септември 2015 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia II)*, C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, точка 41.

²⁶ Вж. Решение на Съда от 21 март 1990 г., *Белгия/Комисия (Tubemeuse)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, точка 66.

²⁷ Вж. Решение на Общия съд от 1 март 2017 г., *SNCM/Комисия*, T-454/13, ECLI:EU:T:2017:134, точка 269.

²⁸ Процедурният регламент определя кумулативни, строги изисквания, при които Комисията може да издаде разпореждане за събиране.

²⁹ Вж. Решение на Съда от 7 март 2002 г., *Италия/Комисия (Employment Measures I)*, C-310/99, ECLI:EU:C:2002:143, точка 99.

³⁰ Вж. Решение на Общия съд от 20 септември 2011 г., *Regione autonoma della Sardegna и др./Комисия*, T-394/08, T-408/08, T-453/08 и T-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, точка 152.

27. Независимо от източника на задължението за събиране — чрез разпореждане за събиране или решение за събиране — съответната държава членка трябва да изпълни събирането ефективно и незабавно в съответствие с член 16, параграфи 2 и 3 от Процедурния регламент. Вземите от държавата членка мерки трябва не само бъдат насочени към незабавното и ефективно изпълнение на решението за събиране, но и действително да постигат това изпълнение³¹.

2.4 Ограничения на задължението за събиране

2.4.1 Общи принципи на правото на Съюза

28. В съответствие със съдебната практика на съдилищата на Съюза и член 16, параграф 1 от Процедурния регламент Комисията не изисква събиране на държавна помощ, ако това противоречи на общ принцип на правото на Съюза.
29. Нито в ДЕС, нито в ДФЕС не са определени или изброени общите принципи на правото на Съюза. Вместо това, съдилищата на Съюза са ги извели от основните принципи, които са общи за законодателствата на държавите членки.
30. Въпреки че тези принципи вдъхновяват цялата правна рамка на Съюза, в контекста на политиката за събиране на държавна помощ те подлежат на ограничително тълкуване. Поради това не могат да се приемат общи твърдения за предполагаемо нарушение на общ принцип на правото на Съюза.

2.4.1.1 Принцип на правна сигурност

31. Принципът на правна сигурност изисква правните норми да бъдат ясни, точни и предвидими, що се отнася до техните последици, за да могат заинтересованите лица да се ориентират в правни положения и отношения, свързани с правния ред на Съюза³². Поради това на държавите членки и на получателите на помощи се предоставя защита срещу нареждане за събиране в случай на нарушаване на правната сигурност.
32. Съдилищата на Съюза са дали строго тълкуване на принципа на правна сигурност и са приели, че събирането е ограничено само при изключителни обстоятелства, които се оценяват за всеки отделен случай.
33. Когато държавната помощ е била предоставена в нарушение на задължението за отлагане, закъснението от страна на Комисията при упражняването на нейните надзорни правомощия и при нареждането на събирането на помощта по принцип не е достатъчно правно основание за ограничаване или изключване на събирането³³.

³¹ Вж. Решение на Съда от 29 март 2012 г., *Комисия/Италия (Hotel industry in Sardinia)*, C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182, точка 35.

³² Решение на Съда от 15 февруари 1996 г., *Duffi dp.*, C-63/93, ECLI:EU:C:1996:51, точка 20.

³³ Принципът на правна сигурност не допуска Комисията неограничено да отлага упражняването на правомощията си. Въпреки това Съдът установи, че „обстоятелството, че Комисията със закъснение е упражнила контролните си правомощия и е наредила възстановяването на тази помощ, води до незаконосъобразност на решението за възстановяване само в изключителни случаи, при които са налице явно неправомерно бездействие на Комисията и очевидно неизпълнение на задължението ѝ за полагане на грижа“; вж. Решение на Съда от 22 април 2008 г., *Комисия/Salzgitter*, C-408/04 P, ECLI:EU:C:2008:236, точка 106. По случая *GIE Fiscaux* Комисията реши, че поради специфичната комбинация от извънредни обстоятелства в този случай събирането трябва се ограничи до помощта, предоставена след датата на решението на

34. Освен това принципите на предимство и ефективност на правото на Съюза означават, че държавите членки и получателите на помощ не могат да се позоват на принципа на правна сигурност с цел ограничаване на събирането в случай на предполагаемо противоречие между националното право и правото на Съюза. Правото на Съюза има предимство и националните норми трябва да не се прилагат или трябва да се тълкуват по начин, който запазва действието на правото на Съюза³⁴.
35. Съгласно законодателството на някои държави членки вследствие на решение за събиране на Комисията правното основание на дадена мярка за помощ става нищожно и не произвежда действие от датата на приемането му. Предвид принципа на ефективност всяка подобна разпоредба в националното право не може да засегне законосъобразността на решението на Комисията и задължението за събиране. Събирането не може да зависи от последиците съгласно националното право при неспазване на задължението за отлагане³⁵.

2.4.1.2 Принцип на защита на оправданите правни очаквания

36. Принципът на защита на оправданите правни очаквания³⁶ е следствие от принципа на правна сигурност и съдилищата на Съюза ги прилагат свързано. Той се отнася до всяко лице, което може да има очаквания, които са оправдани и добре обосновани, тъй като е получило конкретни, безусловни и непротиворечиви уверения от компетентните институции на Съюза. Тези уверения трябва да бъдат дадени в съответствие с приложимите правила³⁷. Следователно този принцип защитава оправданите очаквания на държавите членки и получателите на помощ, че Комисията няма да разпорежи събирането на помощта.
37. С оглед на задължителния характер на член 108, параграф 3 от ДФЕС държава членка, чиито органи са предоставили помощ в нарушение на задължението за отлагане, не може да твърди, че това нарушение поражда оправдани правни очаквания за даден получател, че помощта няма да бъде събрана. В противен случай членове 107 и 108 от ДФЕС биха били лишени от всякакво действие³⁸.
38. По същия начин в случай на нарушение на задължението за отлагане получателят на помощта не може да твърди, че има оправдани правни очаквания, че предоставянето на помощта е било правомерно, освен ако се

Комисията за откриване на официалната процедура по разследване съгласно член 6 от Процедурния регламент, с оглед на защитата на принципа на правна сигурност. Вж. Решение на Комисията от 20 декември 2006 г. относно режима за помощи, който се прилага във Франция съгласно член 39 СА от Общия кодекс за данъците — Държавна помощ С 46/2004 (ex NN 65/2004) (ОВ L 112, 30.4.2007 г., стр. 41).

³⁴ Вж. Решение на Съда от 5 октомври 2006 г., *Комисия/Франция (Scott)*, C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, точки 50—53.

³⁵ Вж. Решение на Общия съд от 7 октомври 2010 г., *DHL Aviation и DHL Hub Leipzig/Комисия*, T-452/08, ECLI:EU:T:2010:427, точки 34 и 41.

³⁶ Относно принципа на защита на оправданите правни очаквания вж. Решение на Съда от 20 септември 1990 г., *Комисия/Германия*, C-5/89, ECLI:EU:C:1990:320, точки 13 и 14.

³⁷ Вж. Решение на Съда от 24 март 2011 г., *ISD Polska и др./Комисия*, C-369/09 P, ECLI:EU:C:2011:175, точка 123; Решение на Съда от 16 декември 2010 г., *Kahla Thüringen Porzellan/Комисия*, C-537/08 P, ECLI:EU:C:2010:769, точка 63; Решение на Съда от 16 декември 2008 г., *Masdar (Обединеното кралство)/Комисия*, C-47/07 P, ECLI:EU:C:2008:726, точки 34 и 81.

³⁸ Вж. Решение на Съда от 9 юни 2011 г., *Diputación Foral de Vizcaya и др./Комисия*, C-465/09 P до C-470/09 P, ECLI:EU:C:2011:372, точка 150.

прилагат изключителни обстоятелства³⁹. Полагащият дължимата грижа икономически оператор следва да бъде в състояние да определи дали помощта е била надлежно одобрена от Комисията⁴⁰. Този принцип се прилага също и за малките предприятия⁴¹.

39. Съдилищата на Съюза са определили редица ситуации, които не пораждат оправдани правни очаквания и които следователно не могат да ограничават или изключват събирането на разглежданата помощ. По-специално оправданите правни очаквания не могат да се базират, наред с другото, на:

- липсата на становище от страна на Комисията относно мярка за помощ, за която е уведомена⁴²;
- всяка привидна липса на реакция от страна на Комисията на мярка за помощ, за която не е подадено уведомление⁴³;
- приемането на решение за откриване на официална процедура по разследване съгласно член 6 от Процедурния регламент, в което Комисията прави само предварителна оценка на въпросните мерки за помощ, тъй като получателят на помощ не може да основава оправданите правни очаквания на временно решение⁴⁴;
- липса на действия от страна на Комисията за относително дълъг период⁴⁵;
- предходно решение на Комисията⁴⁶;

³⁹ Съдът е признавал наличието на оправдани правни очаквания на получател на помощ само веднъж — в съдебното решение по делото *RSV*. Вж. Решение на Съда от 24 ноември 1987 г., *RSV/Комисия*, C-223/85, ECLI:EU:C:1987:502. Съдилищата на Съюза обаче подчертаха извънредните обстоятелства в този случай, като отказаха да разширят защитата на оправданите правни очаквания отвъд извънредната ситуация, установена по случая *RSV*; например вж. Решение на Първоинстанционния съд от 14 януари 2004 г., *Fleuren Compost/Комисия*, T-109/01, ECLI:EU:T:2004:4, точки 145—148 и Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Италия/Комисия*, C-298/00 P, ECLI:EU:C:2004:240, точка 90.

⁴⁰ Вж. Решение на Съда от 20 март 1997 г., *Land Rheinland-Pfalz/Alcan Deutschland*, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, точка 25.

⁴¹ Вж. Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Италия/Комисия*, C-298/00 P, ECLI:EU:C:2004:240, точка 88.

⁴² Вж. Решение на Първоинстанционния съд от 30 ноември 2009 г., *Франция/Комисия*, T-427/04 и T-17/05, ECLI:EU:T:2009:474, точка 261.

⁴³ Вж. Решение на Съда от 8 декември 2011 г., *France Télécom/Комисия*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, точки 58—60.

⁴⁴ Вж. Решение на Общия съд от 27 февруари 2013 г., *Nitrogénművek Vegyipari/Комисия*, T-387/11, ECLI:EU:T:2013:98, точка 121; Решение на Първоинстанционния съд от 25 март 2009 г., *Alcoa Trasformazioni/Комисия*, T-332/06, ECLI:EU:T:2009:79, точка 61.

⁴⁵ Вж. Решение на Съда от 28 юли 2011 г., *Diputación Foral de Vizcaya и др./Комисия*, C-471/09 P до C-473/09 P, ECLI:EU:C:2011:521, точки 64, 65, 68 и 75—77.

⁴⁶ Предходно решение, с което се установява, че дадена мярка не представлява държавна помощ, или с което се обявява, че дадена мярка за държавна помощ е съвместима с вътрешния пазар, трябва да се тълкува като стриктно приложимо за конкретните факти и обстоятелства на конкретния случай. Всеки случай трябва да се преценява в зависимост от неговите особености. Така например Съдът постанови, че предходно решение, с което се обявява, че дадена мярка не представлява държавна помощ за ограничен срок и въз основа на обстоятелствата, преобладаващи в даден момент, не може да породи оправдани правни очаквания по отношение на бъдещата оценка на това дали подобна мярка представлява държавна помощ. Вж. Решение на Съда от 21 юли 2011 г., *Alcoa Trasformazioni/Комисия*, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, точки 72—75. Ситуацията става друга, ако Комисията промени своята оценка на мярката само въз основа на по-строг прилагане на правилата на Договора в областта на държавните помощи. При

- приемането на няколко последователни решенията на Комисията за разрешаване на отпускането на помощ, които впоследствие са отменени от съдилищата на Съюза⁴⁷;
- предложение за решение на Комисията, представено на Съвета⁴⁸.

2.4.1.3 Принцип на силата на пресъдено нещо

40. Принципът на силата на пресъдено нещо постановява, че „съдебните решения, които са станали окончателни след изчерпване на наличните способи за защита или след изтичане на предвидените за тази защита срокове, не могат повече да бъдат оспорвани“⁴⁹.
41. Въпреки важността на този принцип както в правния ред на Европейския съюз, така и в правните системи на държавите членки⁵⁰, неговото прилагане не може да поставя под въпрос предимството и ефективността на правото на Съюза. Следователно принципът на силата на пресъдено нещо не може да бъде пречка пред събирането на държавна помощ⁵¹.
42. Съгласно принципа на предимство на правото на Съюза правилата на Съюза за държавната помощ имат предимство пред противоречащите им национални закони, които не трябва да се прилагат. Същото важи и за окончателните съдебни решения, които прилагат или тълкуват тези закони.
43. Що се отнася конкретно до неправомерната помощ, въпреки че правилата за прилагане на принципа на силата на пресъдено нещо се определят във вътрешния правен ред на всяка държава членка по силата на принципа на процесуалната автономия, те не могат да превърнат окончателно решение на национален съд в пречка пред прилагането на нужните последици от нарушението на задължението за отлагане⁵².

тези обстоятелства Съдът стигна до извода, че получателите на помощта имат право да очакват, че решение на Комисията, с което се променя нейният предишен подход, ще им предостави необходимото време за справяне с тази промяна, и следователно те се ползват от защитата на оправданите правни очаквания. В тази връзка вж. Решение на Съда от 22 юни 2006 г., *Белгия/Комисия (Forum 187)*, C-182/03 и C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, точка 71.

⁴⁷ В Решението по дело *CELF II* Съдът постанови, че необичайната последователна отмяна по принцип отразява трудността на делото, като съвсем не поражда оправдани правни очаквания, а по-скоро може да подсили съмненията на получателя на помощта по отношение на съвместимостта на оспорената помощ. Вж. Решение на Съда от 11 март 2010 г., *CELF u ministre de la Culture et de la Communication (CELF II)*, C-1/09, ECLI:EU:C:2010:136, точки 51, 52 и 55.

⁴⁸ Вж. Решение на Съда от 24 март 2011 г., *ISD Polska и др./Комисия*, C-369/09 P, ECLI:EU:C:2011:175, точка 124.

⁴⁹ Вж. Решение на Съда от 22 декември 2010 г., *Комисия/Словакия (Frucona Košice)*, C-507/08, ECLI:EU:C:2010:802, точка 59.

⁵⁰ Вж. Решение на Съда от 24 януари 2013 г., *Комисия/Испания (Magefesa)*, C-529/09, ECLI:EU:C:2013:31, точка 64.

⁵¹ Вж. Решение на Съда от 18 юли 2007 г., *Lucchini*, C-119/05, ECLI:EU:C:2007:434, точки 61—63; Решение на Съда от 11 ноември 2015 г., *Klausner Holz Niedersachsen*, C-505/14, ECLI:EU:C:2015:742, точка 45.

⁵² Вж. Решение на Съда от 11 ноември 2015 г., *Klausner Holz Niedersachsen*, C-505/14, ECLI:EU:C:2015:742, точка 40.

2.4.2 Давностен срок

44. Член 17, параграф 1 от Процедурния регламент постановява, че по отношение на правомощията на Комисията да разпорежи събиране на помощ се прилага давностен срок от 10 години („давностен срок“).
45. Съгласно член 17, параграф 2 от Процедурния регламент давностният срок започва да тече в деня, в който неправомерната помощ е предоставена на получателя⁵³, било като индивидуална помощ или като помощ по схема за помощ⁵⁴. В случай на схема за помощ давностният срок не започва да тече от датата на приемане на правното ѝ основание, а от момента, в който индивидуалната помощ бъде предоставена по тази схема⁵⁵.
46. Датата, на която е била предоставена помощта, зависи от естеството на въпросната помощ. При многогодишна схема, която се изразява в плащания или други финансови предимства, отпускани периодично, датата на приемане на правното основание на схемата за помощ и датата, на която помощта ще бъде действително отпусната на съответните предприятия, могат да бъдат разделени от значителен отрязък от време. В този случай за целите на изчисляването на давностния срок помощта трябва се счита за отпусната на получателя едва на датата, на която тя действително е изплатена на получателя.
47. Принципът, посочен в точка 46, се прилага и за схема за помощ, която се изразява в данъчни мерки, предоставяни периодично (например данъчни облекчения за всяка годишна или шестмесечна данъчна декларация и т.н.), за които давностният срок започва да тече за всяка данъчна година на датата, на която е дължим данъкът.
48. За да изпълни решение за събиране, съответната държава членка може да се наложи да осъществи проверки, например данъчни одити за определени данъчни години, дори когато съгласно националното право давностният срок за такива проверки е изтекъл. В този случай националните правила за давност не могат да обосноват неизпълнението на задължението за събиране и ако е необходимо, не трябва да се прилагат⁵⁶.
49. Тъй като разследването на дадена мярка за помощ е двустранна процедура между държавата членка и Комисията, след като давностният срок е започнал да тече, той може да бъде прекъснат от всяко действие, предприето от Комисията или от държавата членка, по искане на Комисията. Това е така, независимо дали получателят на помощта е бил уведомен за действието⁵⁷ или е узнал за него. Ако дадено решение на Комисията е предмет на производство пред съдилищата на Съюза, давностният срок продължава да бъде спрян до приключване на производството.

⁵³ Решение на Общия съд от 25 януари 2018 г., *BSCA/Комисия*, T-818/14, ECLI:EU:T:2018:33, точка 72.

⁵⁴ Понятията „схема за помощ“ и „индивидуална помощ“ са определени съответно в член 1, буква г) и член 1, буква д) от Процедурния регламент.

⁵⁵ Вж. Решение на Съда от 8 декември 2011 г., *France Télécom/Комисия*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, точки 80 и 82.

⁵⁶ Вж. Решение на Съда от 20 март 1997 г., *Land Rheinland-Pfalz/Alcan Deutschland*, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, точки 34—37.

⁵⁷ Вж. Решение на Съда от 6 октомври 2005 г., *Scott/Комисия*, C-276/03 P, EU:C:2005:590, точки 27 и 36.

50. Член 17, параграф 3 от Процедурния регламент гласи, че „всяка помощ, по отношение на която давностният срок е изтекъл, се счита за съществуваща помощ“. Давностният срок, предвиден в Процедурния регламент, „само изключва възможността за събиране на помощ, предоставена повече от 10 години, преди Комисията да се намеси за първи път“⁵⁸.

2.4.3 Абсолютна невъзможност за събиране

51. Съгласно член 288 от ДФЕС решенията са задължителни в своята цялост за онези, до които са адресирани. В случай на държавна помощ Комисията отправя своето решение до съответната държава членка, която е длъжна да го изпълни⁵⁹, като използва всички мерки, необходими, за да гарантират неговото изпълнение, включително временни мерки⁶⁰. Решенията на Комисията се ползват от презумпция за правомерност и остават задължителни във всички отношения, включително през периода, в който производствата пред съдилищата на Съюза са висящи⁶¹.
52. Наличието на изключителни обстоятелства, правещи абсолютно невъзможно държавата членка да изпълни решението за събиране, е единственият случай, признат от Съда, за обосноваване на неизпълнението на това решение от държавата членка⁶².
53. Абсолютната невъзможност се тълкува от съдилищата на Съюза много ограничително. Държавата членка трябва да докаже, че се е опитала добросъвестно да събере помощта, и трябва да сътрудничи на Комисията в съответствие с член 4, параграф 3 от ДЕС за преодоляване на срещнатите трудности⁶³.
54. Отговорност на държавата членка е да докаже наличието на причини, обосноваващи липсата на събиране⁶⁴ или само частично събиране на несъвместимата помощ. Вида на доказателствата, необходими, за да се докаже абсолютна невъзможност за събиране, зависи от специфичните особености на всеки конкретен случай.
55. Съответната държава членка не може да докаже абсолютната невъзможност за изпълнение на решение за събиране, като само уведоми Комисията за правни, политически, практически или вътрешни трудности⁶⁵.

⁵⁸ Решение на Съда от 23 януари 2019 г., *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C-387/17, ECLI:EU:C:2019:51, точка 52; Решение на Първоинстанционния съд от 30 април 2002 г., *Гибралтар/Комисия*, T-195/01 и T-207/01, ECLI:EU:T:2002:111, точка 130.

⁵⁹ Вж. член 31, параграф 2 от Процедурния регламент, който гласи, че отрицателните решения се адресират до съответната държава членка.

⁶⁰ Вж. Решение на Съда от 14 ноември 2018 г., *Комисия/Гърция (Hellenic Shipyards II)*, C-93/17, ECLI:EU:C:2018:903, точка 69.

⁶¹ Вж. Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, точка 44.

⁶² Вж. Решение на Съда от 9 ноември 2017 г., *Комисия/Гърция (Larco)*, C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, точка 28.

⁶³ Вж. Решение на Съда от 12 февруари 2015 г., *Комисия/Франция (Plans de Campagne)*, C-37/14, ECLI:EU:C:2015:90, точка 67.

⁶⁴ Вж. в тази връзка Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, точки 52 и 53.

⁶⁵ Вж. Решение на Съда от 9 ноември 2017 г., *Комисия/Гърция (Larco)*, C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, точка 29; вж. също Решение на Съда от 6 ноември 2018 г., *Scuola*

56. Следователно, за да обоснове своето неизпълнение на решение за събиране, засегнатата държава членка не може да изтъкне наличието на абсолютна невъзможност въз основа на изисквания на националното законодателство, като например националните давностни срокове⁶⁶, липсата на право за налагане на събиране съгласно националното законодателство⁶⁷ или правния вакуум⁶⁸. По същия начин дадена държава членка не може да се позове на разпоредби, практики или ситуации от своя вътрешен правов ред, включително опасения от социално напрежение⁶⁹, за да обоснове неизпълнението на задължения, произтичащи от правото на Съюза⁷⁰. Основанието за абсолютна невъзможност може да бъде от правен характер само в много специфични случаи, при условие че е в съответствие с правото на Съюза⁷¹.
57. Държавата членка трябва да определи и да приеме без отлагане необходимите мерки⁷². По-специално това може да доведе до приемане на ново законодателство или до изоставяне на разпоредби от националното право, които не позволяват бързо отстраняване на срещнатите трудности. На последно място, опитите за събиране трябва да бъдат изчерпателни и надлежно обосновани с доказателства.
58. Освен това задължението за събиране на помощта не се засяга от икономическото положение на получателя. Фактът, че дадено предприятие е в затруднено финансово положение или дори в неплатежоспособност, не представлява доказателство за това, че събирането е невъзможно⁷³ (вж. раздел 4.8). Помощта не може да бъде събрана само когато получателят вече е престанал да съществува без правен и икономически приемник (вж. точка 134).
59. Целта на събирането не е да се увеличат в максимална степен постъпленията на държавите членки, а да се възстанови положението, което е съществувало на вътрешния пазар преди предоставянето на помощта. Следователно евентуалните загуби за дадена държава членка в качеството ѝ на акционер или

Elementare Maria Montessori/Комисия, C-622/16 P до C-624/16 P, ECLI:EU:C:2018:873, точки 91 и 95.

⁶⁶ Вж. Решение на Съда от 20 март 1997 г., *Land Rheinland-Pfalz/Alcan Deutschland*, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, точки 34—37.

⁶⁷ Вж. Решение на Съда от 21 март 1991 г., *Италия/Комисия (Lanerossi)*, C-303/88, ECLI:EU:C:1991:136, точки 52 и 60.

⁶⁸ Вж. Решение на Съда от 17 октомври 2013 г., *Комисия/Гърция (Ellinikos Xrysos)*, C-263/12, ECLI:EU:C:2013:673, точка 36.

⁶⁹ За тази цел Съдът е пояснил, че „що се отнася до възникването на евентуални социални конфликти, които могат да засегнат обществения ред, както отбелязва генералният адвокат в точка 86 от заключението си, съгласно постоянната съдебна практика при опасност от подобни конфликти съответната държава членка следва да приеме всички мерки, годни да гарантират обхвата и ефективността на правото на Съюза, за да осигури правилното му прилагане в интерес на всички икономически оператори, освен ако докаже, че нейните действия биха породили по отношение на обществения ред последици, с които тя не би могла да се справи със средствата на нейно разположение“. Вж. Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, точка 52.

⁷⁰ Вж. Решение на Съда от 17 септември 2015 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia II)*, C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, точка 51.

⁷¹ Вж. Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, точка 49.

⁷² Вж. Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, точка 49.

⁷³ Вж. Решение на Съда от 15 януари 1986 г., *Комисия/Белгия*, C-52/84, ECLI:EU:C:1986:3, точка 14.

кредитор не могат да оправдаят неизпълнението на задължението ѝ за събиране.

60. Въпреки че абсолютната невъзможност за събиране обикновено е въпрос, който се поставя по време на изпълнението на решение за събиране, абсолютната невъзможност за събиране може да бъде установена още по време на официалното разследване на Комисията съгласно член 6 от Процедурния регламент⁷⁴. Например дадена държава членка може да докаже, че е невъзможно да събере дадена помощ, тъй като получателят е престанал да съществува без правен и икономически приемник.

2.5 Прилагане на националното законодателство и незабавно и ефективно изпълнение на решенията за събиране на Комисията

61. Член 16, параграф 3 от Процедурния регламент кодифицира изискванията на принципа на ефективност⁷⁵. Задължението за събиране е изпълнено само когато съответната държава членка е събрала ефективно несъвместимата помощ, включително лихвите по събирането⁷⁶ („пълната сума за събиране“).
62. Съответната държава членка може да избира средствата за изпълнение на задължението за събиране, при условие че те са в съответствие с принципите на ефективност⁷⁷ и на равностойност, в съответствие с които националното законодателство трябва да се прилага по недискриминационен начин спрямо подобни случаи, които се уреждат единствено от националното законодателство⁷⁸. Въз основа на тези принципи незабавното и ефективно изпълнение на събирането може да бъде оценявано само за всеки отделен случай⁷⁹.

3. СЪОТВЕТНИ РОЛИ НА КОМИСИЯТА И НА ЗАСЕГНАТАТА ДЪРЖАВА ЧЛЕНКА

63. Както Комисията, така и държавите членки имат основна роля в изпълнението на решенията за събиране и трябва да допринасят за ефективното прилагане на политиката на събиране.

3.1 Роля на Комисията

64. В своите решения за събиране Комисията се стреми да идентифицира получателите на несъвместимата помощ и да определи количествено помощта, подлежаща на събиране. Това позволява по-бързото изпълнение на решенията за събиране и улеснява спазването на задължението за събиране. Ако това не е възможно, в решението за събиране Комисията описва методиката, чрез която

⁷⁴ Вж. Решение на Съда от 6 ноември 2018 г., *Scuola Elementare Maria Montessori/Комисия*, C-622/16 P до C-624/16 P, ECLI:EU:C:2018:873, точки 82 и 84.

⁷⁵ Вж. Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, точки 39 и 41.

⁷⁶ В тази връзка вж. Решение на Съда от 6 октомври 2011 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia I)*, C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634, точки 38 и 39.

⁷⁷ Вж. Решение на Съда от 5 октомври 2006 г., *Комисия/Франция (Scott)*, C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, точка 49.

⁷⁸ Вж. Решение на Съда от 13 юни 2002 г., *Нидерландия/Комисия*, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, точка 90.

⁷⁹ Вж. Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, точка 43.

държавата членка трябва да идентифицира получателите и да определи размера на помощта, която следва да бъде събрана⁸⁰.

65. В съответствие с принципа на лоялно сътрудничество Комисията подпомага съответната държава членка в изпълнението на решението за събиране, наред с другото, чрез:
- споделяне на примерни таблици, по които съответната държава членка да предостави информация относно получателите на помощ и размерите на помощта (вж. точки 22 и 23);
 - разглеждане на искания за удължаване на срока за изпълнение на решение за събиране (вж. раздел 4.1);
 - организиране на първоначална среща (вж. раздел 4.2);
 - предоставяне на инструмент за изчисляване на лихвата по събирането (вж. точка 110);
 - споделяне на примери за споразумения за доверително пазене, подходящи за временно събиране на помощта (вж. точка 117);
 - уведомяване на съответната държава членка за временното или окончателното приключване на процедурата за събиране (вж. раздел 4.9).

3.2 Роля на държавите членки

66. Държавите членки играят решаваща роля за ефективността на политиката на събиране. По-специално, като предоставят точна и пълна информация в хода на официалното разследване съгласно член 6 от Процедурния регламент, държавите членки могат да допринесат за приемането на решения за събиране, които са по-лесно изпълними, и предотвратяват или намаляват риска от това събирането да не бъде незабавно и ефективно.
67. Съгласно член 16, параграф 1 от Процедурния регламент от съответната държава членка се изисква да вземе всички необходими мерки за събиране помощта от получателя. В зависимост от правната система на съответната държава членка няколко органа — на местно, регионално или национално равнище — могат да бъдат засегнати от процеса на събиране. Решение на Комисията, адресирано до държава членка, е задължително за всички органи на тази държава, включително нейните съдилища⁸¹.
68. Някои държави членки са възложили задачата за контрол и наблюдение на процеса на събиране на един централен орган. Опитът показва, че централният, координиращ орган допринася за ефективното и незабавно изпълнение на решенията за събиране, като създава стабилен канал за комуникация със службите на Комисията.

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЕТО ЗА СЪБИРАНЕ

69. Когато Комисията стигне до заключението, че вече предоставена помощ е несъвместима с вътрешния пазар, и разпореди помощта да бъде събрана,

⁸⁰ Комисията не е законово задължена да посочи в своето решение за събиране точната сума, която следва да бъде събрана. Достатъчно е Комисията да включи в него информация, позволяваща на държавата членка да определи този размер без прекомерни затруднения. Вж. Решение на Съда от 28 юли 2011 г., *Mediaset/Комисия*, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, точка 126.

⁸¹ Вж. Решение на Съда от 21 май 1987 г., *Albako/BALM*, C-249/85, ECLI:EU:C:1987:245, точка 17.

съответната държава членка трябва да отмени помощта⁸² и да я събере, когато е приложимо⁸³, в рамките на срока, определен от Комисията („срок за събиране“). Събиране, осъществено след срока за събиране, не съответства на изискванията на правото на Съюза и представлява неизпълнение на решението за събиране⁸⁴. Във всеки случай съответната държава членка остава задължена да изпълни събирането на неправомерната помощ и да сложи край на нарушението на правото на Съюза колкото е възможно по-скоро след изтичането на срока за събиране.

70. Опитът на Комисията сочи, че ускорените, специализирани административни процедури могат да бъдат много ефективни и да позволят на държавите членки надлежно да изпълняват задълженията си.

4.1 Искане за удължаване на срока за изпълнение на решението

71. В своето решение за събиране Комисията определя два срока за съответната държава членка i) за предоставяне на точна информация относно мерките, които е планирала и вече е предприела за изпълнението на решението, и ii) за спазване на задължението за събиране. По-специално в рамките на първия срок от държавата членка обикновено се изисква да предостави пълна информация за самоличността на получателите, ако вече не са идентифицирани в решението за събиране, подлежащата на събиране сума и приложимата национална процедура за спазване на задължението за събиране.
72. Ако държава членка срещне трудности при изпълнението на решението за събиране в рамките на срока за събиране, тя е длъжна да представи тези трудности за разглеждане от Комисията в достатъчен срок, който да даде възможност на Комисията да направи оценка на ситуацията и да даде предложения за подходящи решения⁸⁵. Това може да включва предложение за удължаване на срока за събиране.
73. В тези случаи Комисията и съответната държава членка трябва да работят заедно добросъвестно, за да преодолеят трудностите, като същевременно изцяло спазват правото на Съюза⁸⁶. По същия начин съответната държава членка трябва да предостави на Комисията цялата информация, позволяваща да се установи, че избраният начин на действие ще доведе до правилното изпълнение на решението за събиране⁸⁷.
74. В своята практика Комисията разрешава удължаване на срока за изпълнение на решението ѝ само при изключителни обстоятелства, ако държавата членка докаже с убедителни доказателства, че всички други възможни мерки, които

⁸² Това предполага, че държавата членка трябва да предприеме всички необходими мерки, за да възстанови положението преди отпускането на помощта, включително например чрез анулиране на договор. Вж. Решение на Съда от 8 декември 2011 г., *Residex Capital IV*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, точки 45—47.

⁸³ Вж. Решение на Съда от 20 март 1997 г., *Land Rheinland-Pfalz/Alcan Deutschland*, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, точка 34.

⁸⁴ В тази връзка вж. Решение на Съда от 22 декември 2010 г., *Комисия/Италия (Newly listed companies)*, C-304/09, ECLI:EU:C:2010:812, точка 32.

⁸⁵ Вж. Решение на Съда от 9 ноември 2017 г., *Комисия/Гърция (Larco)*, C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, точка 29.

⁸⁶ Вж. Решение на Съда от 20 март 2014 г., *Rousse Industry/Комисия*, C-271/13 P, ECLI:EU:C:2014:175, точка 78.

⁸⁷ За илюстрация на предложенията за изпълнение вж. Решение на Съда от 12 декември 2002 г., *Комисия/Германия*, C-209/00, ECLI:EU:C:2002:747, точки 40—44.

биха могли да доведат до навременно изпълнение на решението на Комисията, няма да бъдат ефективни.

- 75. Искания за удължаване на срока за събиране не се приемат, ако забавянето на събирането се дължи на начините и средствата, избрани от държавата членка, когато са съществували и по-бързи варианти.
- 76. Искания за удължаване на срока за събиране след неговото изтичане не могат да се приемат със задна дата (вж. точка 69).
- 77. За да удължи срока за събиране, Комисията трябва да приеме ново решение.

4.2 Първоначална среща

- 78. Комисията обикновено предлага първоначална среща с органите на съответните държави членки скоро след уведомлението за решението за събиране. За предпочитане е тя да се проведе до един месец и във всеки случай преди изтичането на първия срок за предоставяне на информация, посочен в точка 71.
- 79. Първоначалната среща има за цел да улесни и ускори процеса на събиране чрез създаване на отношения, основани на сътрудничество и прозрачност, между Комисията и органите на съответната държава членка. Комисията обяснява също така инструментите, които може да предложи на държавата членка, за да се улесни събирането.
- 80. По време на първоначалната среща Комисията се стреми да предостави предварителни коментари относно стратегията за събиране и мерките за изпълнение, които съответната държава членка планира, с оглед да осигури спазването на решението за събиране.
- 81. Въпреки че участието в първоначалната среща не е задължително, Комисията силно препоръчва на държавите членки да се възползват от тази възможност да получат насоки относно главните аспекти на събирането и да избегнат изпращането на искания за разяснения, от които биха могли да се нуждаят.

4.3 Идентифициране на получателите, от които помощта трябва да бъде събрана

- 82. Неправомерната помощ, за която е установено, че е несъвместима с вътрешния пазар, трябва да бъде събрана от получателите, които действително са се възползвали от нея⁸⁸. Когато получателите на помощта не са посочени в решението за събиране, съответната държава членка трябва да разгледа индивидуалното положение на всяко засегнато предприятие⁸⁹.
- 83. Съгласно член 345 от ДФЕС по отношение на частните и публичните предприятия се прилагат едни и същи правила за държавната помощ. Следователно няма разлика между тях, що се отнася до събирането на неправомерна помощ.

⁸⁸ Вж. Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Германия/Комисия (SMI)*, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, точка 75.

⁸⁹ Вж. Решение на Съда от 13 февруари 2014 г., *Mediaset*, C-69/13, ECLI:EU:C:2014:71, точка 22.

4.3.1 *Определяне на получателя на помощта, принадлежащ към група от предприятия*

84. По принцип определянето на получателя на помощта не е сложно. В някои случаи обаче може да се наложи Комисията да прецени кое предприятие в рамките на група от предприятия, образуващи стопанска единица, се е ползвало от помощта.
85. Когато определени сделки са осъществени в рамките на група от предприятия, Комисията може все пак да ограничи обхвата на събирането само до един получател на помощта в рамките на групата. Комисията може обаче да заключи в решението си за събиране, че предприятия, които принадлежат към дадена група, образуват стопанска единица за целите на законодателството в областта на конкуренцията⁹⁰ или че други предприятия от групата са се ползвали от помощта.
86. В случая, посочен в точка 85, с решението за събиране може да бъде разпоредено на съответната държава членка да събере помощта не само от предприятието, което пряко се е ползвало от нея, но и от цялата група от предприятия, образуващи стопанска единица, или от някои от правните субекти, които принадлежат към групата⁹¹.
87. При изпълнението на такова решение за събиране съответната държава членка трябва да докаже на Комисията, че правилно е събрала помощта от прекия ѝ получател или от другите предприятия, обект на задължението за събиране.

4.3.2 *Разширяване на обхвата на нареждането за събиране; икономическа приемственост*

88. Ако по време на етапа на изпълнение на решение за събиране помощта не може да бъде събрана от първоначалния получател и изглежда, че помощта е била прехвърлена на друго предприятие, може да се наложи държавата членка да включи в обхвата на събирането предприятието, което се ползва от предимството, и да гарантира, че задължението за събиране няма да бъде заобиколено⁹².
89. Съдът прави разлика между два начина за прехвърляне на дейностите на предприятие. Те са i) продажбата на всичките му активи или на част от тях, след която дейността вече не се осъществява от същия правен субект („сделка с активи“); и ii) продажбата на акциите му, след която предприятието, което се е ползвало от помощта, запазва юридическата си правосубектност и продължава да осъществява дейността си („сделка с акции“)⁹³.

⁹⁰ Според съдебната практика на Съда, при която отделни от юридическа гледна точка физически или юридически лица представляват стопанска единица, те следва да бъдат третирани като едно-единствено предприятие за целите на законодателството на Съюза в областта на конкуренцията. Вж. Решение на Съда от 12 юли 1984 г., *Hydrotherm*, C-170/83, ECLI:EU:C:1984:271, точка 11.

⁹¹ Вж. Решение на Първоинстанционния съд от 29 юни 2000 г., *DSG/Комисия*, T-234/95, ECLI:EU:T:2000:174, точка 124.

⁹² Вж. Решение на Общия съд от 13 септември 2010 г., *Гърция/Комисия*, T-415/05, T-416/05 и T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, точки 143—146.

⁹³ Вж. Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Германия/Комисия (SMI)*, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, точки 78 и 84.

4.3.2.1 Сделка с активи

90. Когато получателят на несъвместима помощ създаде ново предприятие или прехвърли активите си на друго предприятие, за да продължи то някои или всички негови дейности, продължаването на тези дейности може да удължи нарушаването на конкуренцията, предизвикано от помощта. Съответно от новосъздаденото предприятие или от купувача на активите, ако запазят това предимство, може да бъде поискано да възстановят въпросната помощ.
91. При сценарий със сделка с активи Комисията оценява наличието на икономическа приемственост между предприятията за всеки отделен случай, като използва отворен набор от некумулятивни критерии. По-специално Комисията може да вземе предвид следните критерии⁹⁴: i) обхвата на прехвърлянето (активи⁹⁵ и пасиви, запазване на работната сила и/или управлението); ii) цената на прехвърлянето⁹⁶; iii) самоличността на акционерите или на собствениците на продавача и на купувача; iv) момента на извършване на прехвърлянето (в хода на предварителното разследване съгласно член 4 от Процедурния регламент или на официалното разследване съгласно член 6 от посочения регламент, или след приемането на решението за събиране); v) икономическата логика на операцията⁹⁷.

⁹⁴ Комисията няма задължението да вземе предвид всички критерии. В тази връзка вж. Решение на Общия съд от 28 март 2012 г., *Ryanair/Комисия*, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, точки 155 и 156.

⁹⁵ Що се отнася до обхвата на сделката, по принцип продадените активи трябва да са само част от активите, притежавани от получателя на помощта. Колкото по-голяма е частта от първоначалните стопански дейности, които са прехвърлени на нов субект, толкова по-голяма е вероятността стопанската дейност, свързана с продадените активи, да продължи да се ползва от несъвместимата помощ. Вж. Решение (ЕС) 2015/1826 на Комисията от 15 октомври 2014 г. относно държавната помощ SA.33797 — (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP), предоставена от Словакия на NCHZ (ОВ L 269, 15.10.2015 г., стр. 71). Във връзка с икономическата приемственост вж. Решение на Комисията от 17 септември 2008 г., Държавна помощ N 321/08, N 322/08 и N 323/08 — Гърция — *Vente de certains actifs d'Olympic Airlines/Olympic Airways Services*; Решение на Комисията от 12 ноември 2008 г., Държавна помощ N 510/2008 — Италия — Продажба на активи на Alitalia; Решение на Комисията от 4 април 2012 г., SA.34547 — Франция — *Reprise des actifs du groupe SERNAM dans le cadre de son redressement judiciaire*.

⁹⁶ Когато активите са продадени чрез открита, прозрачна, недискриминационна и безусловна тръжна процедура на оферента, предложил най-високата цена, по принцип се счита, че платената цена е пазарната цена. Този принцип бе следван от Комисията в Решение на Комисията от 1 октомври 2014 г. относно държавна помощ SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN), приведена в действие от Германия в полза на Nürburgring; Решение на Комисията от 27 март 2014 г. относно държавна помощ SA.34572 (13/C) (ex 13/NN), приведена в действие от Гърция за Larco General Mining & Metallurgical Company S.A.; Решение на Комисията от 7 май 2015 г. относно държавна помощ SA.35546 (2013/C) (ex 2012/NN), приведена в действие от Португалия за Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A.

⁹⁷ Комисията установи наличие на икономическа приемственост в случаите, в които няма промяна в начина на управление на стопанската дейност, в обхвата на дейността или в производството. Вж. например Решение (ЕС) 2015/1826 на Комисията от 15 октомври 2014 г. относно държавната помощ SA.33797 — (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP), предоставена от Словакия на NCHZ (ОВ L 269, 15.10.2015 г., стр. 71). Обратно, в случаите, когато бяха доказани значителни промени в дейността или в бизнес стратегията, становището на Комисията бе, че липсва икономическа приемственост. Вж. Решение (ЕС) 2016/151 на Комисията от 1 октомври 2014 г. относно държавна помощ SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN), приведена в действие от Германия в полза на Nürburgring (ОВ L 34, 10.2.2016 г., стр. 1); Решение (ЕС) 2016/152 на Комисията от 1 октомври 2014 г. относно държавна помощ SA 27339 (12/C) (ex 11/NN), приведена в действие от Германия в полза на летище Цвайбрюкен и въздушните превозвачи, които ползват това летище (ОВ L 34, 10.2.2016 г., стр. 68). Във всеки случай икономическата логика сама по себе си не бе счетена за определящ елемент при проверката за икономическа приемственост между две предприятия.

4.3.2.2 Сделка с акции

92. Продажбата на трета страна на акции на получател на несъвместима помощ не засяга задължението на получателя на помощта да върне тази помощ⁹⁸.
93. Когато акциите на предприятието, на което е отпусната неправомерна държавна помощ, са продадени, но предприятието запазва юридическата си правосубектност и продължава да извършва дейностите, субсидирани с държавната помощ, държавата членка трябва да си възстанови помощта от предприятието⁹⁹. Всъщност това е предприятието, което запазва предимство пред конкурентите си.

4.3.2.3 Сливания и други стопански реорганизации

94. В допълнение към сделките с активи и с акции държава членка може да бъде призована да определи от кое предприятие трябва да бъде събрана помощта след сливане или друга форма на стопанска реорганизация. В тези случаи съответната държава членка трябва да определи правоприемника на първоначалния получател на помощта и да си възстанови помощта от субекта, който продължава да съществува¹⁰⁰.

4.3.3 Получатели на помощ, ползващи се от данъчни мерки

95. Що се отнася до конкретния случай на схеми за предоставяне на данъчни предимства, съответната държава членка трябва да определи предприятията, които са се ползвали от предоставеното по схемата предимството, и да събере помощта от тях.
96. За целите на определянето на получател не е от значение дали мярката за помощ е приложена правилно от съответното предприятие в данъчната му декларация или, вместо това, е приложена в нарушение на приложимите национални правила¹⁰¹. Релевантният въпрос е дали дадено предприятие се е възползвало от данъчното предимство, за което е установено, че представлява държавна помощ, несъвместима с вътрешния пазар. Националните процедури за предприемане на мерки срещу неправилното прилагане на националните правила за данъчно облагане или злоупотребата с тях не могат да застрашават незабавното и ефективно събиране на държавна помощ.

4.4 Определяне на сумата, която подлежи на събиране

97. Когато размерът на помощта вече е определен в решението на Комисията, държавата членка е задължена да изпълни решението, както е прието от Комисията. Ако държавата членка оспорва определянето на размера на помощта, въпросът трябва да бъде отнесен до съдилищата на Съюза. От това следва, че държавата членка трябва да събере помощта в размера, установен в

⁹⁸ Вж. Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Германия/Комисия (SMI)*, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, точка 81.

⁹⁹ Вж. Решение на Съда от 1 октомври 2015 г., *Electrabel and Dunamenti Erőmű/Комисия*, C-357/14 P, ECLI:EU:C:2015:642, точка 113.

¹⁰⁰ В тази връзка вж. Решение на Съда от 7 март 2018 г., *SNCF Mobilités/Комисия*, C-127/16 P, ECLI:EU:C:2018:165.

¹⁰¹ Вж. Решение на Съда от 14 юли 2011 г., *Комисия/Италия (Tremonti bis)*, C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483, точка 43.

решението за събиране, освен ако и докато то е било спряно или отменено от съд на Съюза.

98. Ако Комисията не е определила в решението за събиране точния размер на помощта, която трябва да бъде събрана, съответната държава членка трябва да определи размера на помощта, подлежаща на събиране от всеки от получателите, въз основа на методиката, изложена в решението за събиране.
99. Комисията изисква от държавата членка да събере цялата помощ, освен ако в момента, в който е била отпусната, помощта е отговаряла на приложимите изисквания, установени с i) регламент за обявяване на определени категории помощ за съвместими с вътрешния пазар в приложение на член 107 и член 108 от ДФЕС („регламент за групово освобождаване“); или ii) регламент за установяване, че определена публична подкрепа не отговаря на всички критерии по член 107, параграф 1 от ДФЕС и поради това се освобождава от задължението за уведомяване, предвидено в член 108, параграф 3 от ДФЕС („регламент за помощта *de minimis*“); или iii) различно, предходно решение на Комисията¹⁰².
100. Комисията може да приеме прилагането на правилото *de minimis* със задна дата при следните условия:
- целият размер на неправомерната помощ трябва да е под тавана *de minimis*¹⁰³; в това отношение използването на средни суми за всеки получател не е приемливо, тъй като не гарантира, че никое предприятие не е получило обща сума, надвишаваща този таван¹⁰⁴;
 - при проверка със задна дата на размера на помощта *de minimis*, предоставена през който и да е период от 3 финансови години, държавата членка трябва да разгледа всеки период от три години, който включва датата, на която е предоставена помощта, за която се предполага, че трябва да бъде изключена от събирането¹⁰⁵; и
 - всички релевантни условия, предвидени в приложимия регламент, трябва да бъдат изпълнени¹⁰⁶.

¹⁰² Вж. например Решение на Комисията от 11 юли 2001 г. относно схемата за държавни помощи, приложена от Испания в полза на някои новосъздадени предприятия в провинция Álava (ОВ L 314, 18.11.2002 г., стр. 1), съображение 90.

¹⁰³ Вж. Решение на Общия съд от 20 септември 2011 г., *Regione autonoma della Sardegna и др./Комисия*, T-394/08, T-408/08, T-453/08 и T-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, точки 310—312, потвърдено с Решение на Съда от 13 юни 2013 г., *HGA и др./Комисия*, C-630/11 P — C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387.

¹⁰⁴ Вж. Решение на Съда от 13 септември 2017 г., *Комисия/Белгия*, C-591/14, ECLI:EU:C:2017:670, точка 46.

¹⁰⁵ Например, ако държава членка твърди през 2018 г., че предимство, предоставено на 31 декември 2014 г., може със задна дата да бъде счетено за помощ *de minimis*, тази държава членка трябва да докаже, че когато бъде включена и новата помощ *de minimis*, съответният таван няма да бъде надхвърлен през всеки от следните тригодишни периоди: 2012—2014 г., 2013—2015 г. и 2014—2016 г. От това следва, че Комисията може да позволи включване със задна дата на тази предполагаема помощ *de minimis* само при условие че съответният таван *de minimis* не е надвишен в нито един момент.

¹⁰⁶ Установени и в Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (ОВ L 352, 24.12.2013 г., стр. 1).

101. За да изчисли подлежащата на събиране сума, държавата членка може да вземе предвид и това дали получателят е платил подоходен данък върху получената помощ. Ако това е така (т.е. брутната помощ не е равна на нетната помощ), държавата членка може, в съответствие с националните си правила за данъчно облагане, да вземе под внимание по-ранното плащане на подоходен данък, като събере само нетната сума, получена от получателя на помощта.
102. Обратно, когато получател на неправомерна и несъвместима помощ не е платил подоходен данък върху получената помощ (т.е. брутната помощ е равна на нетната помощ), получателят трябва да възстанови brutния размер на получената помощ.
103. Във всеки случай съответната държава членка трябва да гарантира, че получателят на помощта няма да може да ползва допълнително намаление на данъка, като твърди, че възстановяването е намалило облагаемия му доход.

4.4.1 Данъчни мерки

104. В контекста на държавна помощ, предоставена под формата на данъчно предимство, „възстановяването на предишното положение означава връщане, доколкото е възможно, към положението, което би било налице, ако съответните операции бяха осъществени, без да е предоставено намаляване на данъка“¹⁰⁷.
105. Поради това съответната държава членка трябва да изчисли правилния размер на данъка, който предприятието е трябвало да плати без неправомерната мярка за помощ. Това определяне на размера може да се основава единствено на направения в миналото избор, без да се взема предвид съществуващ алтернативен, хипотетичен избор¹⁰⁸. Могат да бъдат вземани под внимание само автоматично приложими облекчения, предвидени в националното и международното право, ако е приложимо, или в решението за събиране.
106. Например, ако държава членка увеличи данъчната основа вследствие на декларация на Комисията за несъвместимост на данъчно облекчение, други данъчни облекчения, които вече са съществували към момента, в който първоначалният данък е станал изискуем, могат по принцип да бъдат приложени¹⁰⁹.
107. Поверителността на данъчните документи не е валидно основание за непредоставянето на изискваните доказателства в този контекст.
108. Съгласно националното право, за да съберат данъците (включително държавна помощ, предоставена под формата на данъчни предимства), може да се наложи данъчните органи на съответната държава членка да извършат вътрешни данъчни одити преди пристъпване към реалното събиране. Тези данъчни одити

¹⁰⁷ Вж. Решение на Съда от 15 декември 2005 г., *Unicredito Italiano*, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, точка 117.

¹⁰⁸ Вж. Решение на Съда от 15 декември 2005 г., *Unicredito Italiano*, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, точки 118 и 119.

¹⁰⁹ В този случай трябва да бъдат изпълнени следните условия във връзка с облекчения: i) те не водят до никаква (нова) държавна помощ; ii) засягат еднакво всички данъкоплатци; iii) прилагат се като правило, съществуващо към момента на предоставяне на несъвместимата помощ; и iv) предприятията, които изпълняват условията за ползване на облекчения, трябва да се ползват от тях автоматично (т.е. за прилагането на облекчението не се изисква предварително разрешение от държавата членка, нито своевременно задействане на опция от данъкоплатеца).

са приемливи, при условие че i) водят до събиране в рамките на срока за извършване на събирането и ii) се следва методиката, изложена в решението за определяне на размера на подлежащата на събиране помощ.

4.4.2 Изчисляване на лихвата по събирането

109. Съгласно член 16, параграф 2 от Процедурния регламент помощта, която подлежи на събиране по силата на решение за събиране, включва лихва, начислявана от датата, на която помощта е предоставена на получателя, до датата на събиране на тази помощ¹¹⁰. Съгласно Регламента за изпълнение лихвата се начислява с натрупване¹¹¹.
110. Съответната държава членка носи отговорността за определянето на точния размер на лихвата, подлежаща на събиране. За да улесни изпълнението на тази задача, Комисията е осигурила инструмент за изчисляване на лихвата съгласно правилата, установени в Регламента за изпълнение¹¹².

4.5 Връчване на нареждания за събиране

111. Държавата членка, към която е отправено решение за събиране, трябва да нареди на получателя да върне помощта, несъвместима с вътрешния пазар, в посочения в решението срок. Незабавното връчване на нареждането за събиране, с което се налага връщането на държавната помощ в рамките на срока за събиране, е от решаващо значение, за да се гарантира, че се спазват изискванията, установени с член 16, параграф 3 от Процедурния регламент (вж. точка 17).
112. Естеството и характеристиките на нареждането за събиране може да се различават в зависимост от, наред с друго, предоставящия орган, начина на предоставяне на несъвместимата помощ и нейния размер. Независимо от особеностите на съответната национална правна система, стандартизирани формуляри и процедури за връчването на нареждания за събиране могат да допринесат за своевременното и ефективно изпълнение на решенията за събиране.
113. Препращането към националното право означава също, че по принцип се прилагат, независимо от техния източник, всички правила и процедури, приложими в правния ред на съответната държава членка. Поради това за получателите на помощ, чието седалище или място на стопанска дейност не се намират на територията на съответната държава членка, връчването на нареждания за събиране може да се урежда от правилата и процедурите, предвидени в приложими в тази държава членка международни споразумения или в международното частно право.

¹¹⁰ При решения за събиране, които са предмет на съдебни производства, лихвата по събирането се изчислява и за периодите, през които изпълнението на решението е спряно със съдебно решение или е отменено с решение на първоинстанционен съд, което впоследствие е отменено от Съда на ЕС. В тази връзка вж. Решение на Съда от 12 февруари 2008 г., *CELF u Ministre de la Culture et de la Communication (CELF I)*, C-199/06, ECLI:EU:C:2008:79, точки 56—58 и 69.

¹¹¹ Референтните и скontoвите проценти (в %) от 1 август 1997 г. са публикувани на уебсайта на генерална дирекция „Конкуренция“ на Европейската комисия.

¹¹² Достъп до този инструмент се предоставя след регистрация както на национално равнище, така и на равнището на Съюза. Тази регистрация гарантира, че достъп до инструмента имат само упълномощените служители на органите на съответната държава членка и на службите на Комисията.

114. В съответствие с принципа на лоялно сътрудничество държавите членки трябва да предупреждават Комисията при първа възможност, ако очакват трудности при връчването на нареждане за събиране.

4.6 Временно изпълнение на събирането

115. Когато решение за събиране все още се оспорва по съдебен ред, държавата членка може да приеме временно възстановяване на подлежащата на събиране помощ.
116. Съответната държава членка може да допусне временно събиране, доколкото то е подходящо, за да се осигури пълното, макар и временно, премахване на нарушаването на конкуренцията, предизвикано от несъвместимата помощ. За тази цел съответната държава членка трябва да гарантира, че предимството, свързано с неправомерната и несъвместима помощ, се отнема от получателя. Съответната държава членка следва да обоснове пред Комисията необходимостта от предприемане на временни мерки и да представи пълно описание на предвидените временни мерки.
117. Временното изпълнение на решението за събиране може да бъде постигнато например чрез плащане от страна на получателя на пълната подлежаща на събиране сума в доверителна сметка¹¹³. Комисията е готова да предостави примери за подходящи споразумения за доверително пазене. Всяка държава членка може също така да представи на Комисията специфично споразумение за доверителна сметка, отговарящо на условията, посочени в точка 116.
118. Обратно, предоставянето на гаранции за бъдещо изплащане на подлежащата на събиране сума не е подходяща временна мярка, тъй като помощта междувременно остава на разположение на получателя.
119. От друга страна, когато тази възможност е предвидена в националното право, получателят може да избере да възстанови на държавата членка помощта и лихвата по събирането по силата на специална клауза, съгласно която помощта се връща на получателя, ако окончателният резултат от продължаващия съдебен спор е в негова полза.
120. В изключителни случаи могат да бъдат използвани други средства за временно изпълнение, при условие че описаните по-горе принципи са спазени. При липса на незабавно окончателно събиране държавите членки следва да използват всяка съществуваща в правния си ред разпоредба, позволяваща на органите им да разпоредят да бъде извършено междинно плащане на помощта¹¹⁴, дори

¹¹³ Изплащането на пълния размер на помощта, включително на лихвите по събирането, в доверителна сметка може да бъде уредено от специфично споразумение, подписано от държавата членка, банка или попечител и получателя на помощта, чрез което страните се договарят, че изплатената сума в доверителната сметка ще бъде освободена в полза на едната или другата страна в зависимост от окончателния резултат на съдебния спор. Освен това получателят на тази сума ще има право на печалбите или ще понесе загубите, генерирани от събраната сума през периода, през който тя е била държана в доверителната сметка, при наличие на такива печалби или загуби. Ако окончателното решение на съдилищата на Съюза подкрепя само частично решението за събиране по начин, който води до намаляване на подлежащата на събиране сума, средствата, държани в доверителната сметка, включително всяка потенциална печалба или загуба, трябва да бъдат предоставени на съответната държава членка и на получателя на помощта пропорционално.

¹¹⁴ Например съгласно френското законодателство националните съдилища следва да разпоредят временното плащане на помощта (т.е. до приключване на производството с произнасяне по съществото на делото), ако задължението за възстановяване на помощта не може да бъде

когато тази разпоредба не е предназначена конкретно за целите на събирането на държавна помощ¹¹⁵.

4.7 Алтернативни средства за събиране

121. Когато държава членка събира помощ чрез средство, различно от плащане на парична сума, тя трябва да предостави на Комисията информация, която ѝ позволява да провери дали избраното средство е подходящо за изпълнение на решението¹¹⁶. Комисията приема алтернативни средства за събиране само ако:
- i) те са подходящ инструмент за възстановяване на пазарните условия, които са били нарушени от неправомерната мярка за помощ, ii) могат да бъдат определени като такива от Комисията и други заинтересовани страни¹¹⁷ и iii) държавата членка докаже, че имат ефект, еквивалентен на плащането на парична сума.
122. Комисията редовно получава искания да приеме събиране чрез алтернативни средства, като например събиране в натура или прихващане на вземания по държавна помощ със съществуващи кредити, които съответната държава членка дължи на получателя на помощта.
123. Комисията може да приеме събиране в натура само в изключителни случаи, ако са изпълнени условията, посочени в точка 121, и ако съответната държава членка действа при спазване на следните основни принципи.
- Стойността на активите трябва да бъде установена по обективен начин, за да може Комисията да заключи, че стойността съответства на подлежащата на събиране сума, включително подходящите лихви по събирането.
 - Събирането в натура трябва да бъде разрешено от националното право. Държавата членка трябва да уведоми Комисията за съответните правни разпоредби на национално равнище, в които се предвижда възможността за извършване на събиране в натура.
 - Трябва да се избягва извършването на икономически дейности, при които се използват активите на получателя, в продължение на определен период от време след оповестяването на решението (поне до пълната амортизация на тези активи съгласно стандартните счетоводни правила). В това отношение се прави позоваване на критериите за оценка на наличието на икономическа приемственост, посочени в точка 91.
124. Комисията може да приеме прихващане на вземания само в изключителни случаи, ако съответната държава членка действа при спазване на следните основни принципи.

¹¹⁵ сериозно поставено под въпрос. Това междинно искане за плащане (наречено *référé-provision*) може да бъде прието за нареждане за събиране, издадено вследствие на решение на Комисията. Например някои държави членки не разполагат с разпоредби, позволяващи на техните отговарящи за събирането органи да разпореждат временни плащания по силата на данъчното право, но имат сходни разпоредби в гражданското право. В тези случаи държавите членки следва да използват правилата, позволяващи временното изпълнение на решението, независимо от избраната за целта процедура.

¹¹⁶ Вж. Решение на Съда от 7 юли 2009 г., *Комисия/Гърция (Olympic Airways II)*, C-369/07, ECLI:EU:C:2009:428, точка 79.

¹¹⁷ Вж. Решение на Съда от 12 декември 2002 г., *Комисия/Германия*, C-209/00, ECLI:EU:C:2002:747, точки 57 и 58.

- Възможността за прихващане на вземания е предвидена в националното право;
 - Вземанията са безспорни, ликвидни и изискуеми; и
 - Предприетите мерки са напълно прозрачни, за да може Комисията да се увери, че са подходящи за премахване на нарушаването на конкуренцията, предизвикано от помощта.
125. Отсрочването на събирането или плащанията на вноски след крайния срок за събиране означават, че задължението за събиране не е изпълнено незабавно, поради което тези начини на събиране не са позволени.

4.8 Производства по несъстоятелност

126. Получател на помощ, който не е в състояние да върне помощта и дължимата лихва по събирането, по принцип оцелява на пазара само благодарение на получената помощ. Поради това, за да се възстанови положението на вътрешния пазар със задна дата чрез премахване на помощта, получателът на помощта трябва да напусне вътрешния пазар без правен и икономически приемник (вж. раздел 4.3.2).
127. За да бъде събрана помощта от неплатежоспособен получател, държавата членка може да конфискува активите на получателя на помощта и да причини неговата ликвидация само ако той не е в състояние да върне помощта, като може също да предприеме друга мярка, позволяваща помощта да бъде събрана, съгласно предвиденото в националното законодателство¹¹⁸. В това отношение събирането на помощта посредством производство, насочено към ликвидация на получателя, по принцип не може да бъде считано за непропорционално на целите на ДФЕС¹¹⁹. Поради това съответната държава членка трябва да задейства това производство в качеството си на акционер или кредитор, когато се намира в това положение¹²⁰.
128. От момента, в който получателът на помощта се намира в производство по несъстоятелност, възстановяването на предишното положение и отстраняването на нарушението на конкуренцията, настъпило вследствие на помощта, могат да бъдат постигнати чрез регистриране на вземането, свързано с подлежащата на събиране помощ, в списъка на предявените вземания, при условие че това е последвано незабавно от i) събирането на подлежащата на събиране сума в пълен размер или, ако събирането продължава да е невъзможно, ii) ликвидацията на предприятието и окончателното прекратяване на дейността му¹²¹.
129. Що се отнася до първото условие, посочено в точка 128, съответната държава членка трябва да регистрира подлежащата на събиране сума, т.е. несъвместимата помощ, заедно с лихвите по събирането, начислени до пълното възстановяване или до по-ранна дата, ако съгласно националното право спират

¹¹⁸ Вж. Решение на Съда от 17 януари 2018 г., *Комисия/Гърция (United Textiles)*, C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, точка 36.

¹¹⁹ Вж. Решение на Съда от 21 март 1990 г., *Белгия/Комисия (Tubemeuse)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, точки 65 и 66.

¹²⁰ Вж. Решение на Съда от 17 януари 2018 г., *Комисия/Гърция (United Textiles)*, C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, точка 38.

¹²¹ Вж. Решение на Съда от 11 декември 2012 г., *Комисия/Испания (Magefesa II)*, C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, точки 72 и 104.

да се начисляват лихви за всички кредитори на посочената по-ранна дата (напр. датата на откриване на производството по несъстоятелност). Държавите членки трябва да регистрират основния размер на помощта и лихвите по събирането със същия ред.

130. Що се отнася до второто условие, посочено в точка 128, въпреки че някои държави членки предвиждат производства, насочени към реструктуриране или временно продължаване на някои или на всички дейности на неплатежоспособните предприятия, тези производства не трябва да се прилагат, когато не гарантират събирането в рамките на срока за събиране¹²².
131. Поради това, когато на комитета на кредиторите се предлага план, предвиждащ продължаване на дейността на получателя на помощта, органите на съответната държава членка могат да подкрепят този план само ако той гарантира събирането на пълната подлежаща на събиране сума в рамките на срока за събиране. Държавата членка не може да отмени част от иска си по събирането, ако получателят на помощта продължава дейността си след срока за събиране. Аналогично държавата членка може да приеме само решение, което ще доведе или до събирането на пълната сума, или до незабавното прекратяване на дейността на получателя на помощта¹²³.
132. Може да има случаи, в които акционерите на получател на помощ вземат решение доброволно да го ликвидират, извън процедура, прилагана от съд или осъществявана под надзора на съд. Независимо от избраната процедура, прилагат се принципите, очертани в настоящия раздел.
133. Всички органи на съответната държава членка, включително нейните съдилища, трябва да оставят неприложени всички разпоредби в рамките на националното производство по несъстоятелност или националните правила, уреждащи доброволната ликвидация, съгласно които подлежащата на събиране помощ остава на разположение на получателя и поради това не се гарантира незабавното и ефективно изпълнение на решение за събиране на Комисията. Също така Комисията счита, че държавата членка трябва да оспори всяко решение, прието от нейните национални съдилища в нарушение на правото на Съюза¹²⁴.
134. Получател на помощ е ликвидиран, когато дейността му бъде прекратена и активите и капиталовите му участия бъдат продадени при пазарни условия¹²⁵. Въпреки че се прилагат националните правила, продажбата трябва да бъде извършена чрез открита, прозрачна и недискриминационна процедура. Оценката на активите следва да бъде извършена от независим експерт. Опитът на Комисията показва, че тези изисквания като цяло са изпълнени в случай на производство по несъстоятелност, осъществявано под надзора на съд. За да не се прехвърли върху купувача на активите задължението да върне помощта,

¹²² В тази връзка вж. Решение на Общия съд от 21 октомври 2014 г., *Италия/Комисия*, T-268/13, ECLI:EU:T:2014:900, точки 62—64.

¹²³ Както е посочено в точка 59, целта на процедурата за събиране не е да се увеличи максимално сумата, която ще получи държавата членка, а незабавно да се премахне нарушението на конкуренцията във вътрешния пазар.

¹²⁴ В тази връзка вж. Решение на Съда от 17 ноември 2011 г., *Комисия/Италия (Employment Measures II)*, C-496/09, ECLI:EU:C:2011:740, точка 74.

¹²⁵ Вж. Решение на Съда от 29 април 2004 г., *Германия/Комисия (SMI)*, C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, точка 86.

държавата членка трябва да гарантира, че не съществува икономическа приемственост (вж. раздел 4.3.2).

4.9 Временно и окончателно приключване на процедурите за събиране

135. През последните години Комисията разви вътрешната практика на „временно приключване“ на процедурите за събиране. Това важи за ситуации, при които решение за събиране е било временно изпълнено от държава членка, но не може да се счита за окончателно изпълнено поради: i) висящ съдебен спор на равнището на Съюза или на национално равнище; ii) текущи национални административни процедури, които могат да повлияят на изпълнението на задължението за събиране; или iii) все още висящи производства по несъстоятелност, в които вземанията във връзка с държавна помощ са били правилно регистрирани с подходящ ред.
136. Съгласно принципа на лоялно сътрудничество Комисията полага усилия да информира съответната държава членка, когато приключва временно процедура за събиране.
137. След временното приключване на процедура за събиране съответната държава членка трябва да държи Комисията в течение и да продължи да предоставя информация и доказателства поне веднъж годишно.
138. Комисията също продължава да информира съответната държава членка за оценката си на състоянието, в което се намира процедурата. С писмо от своите служби тя информира също така държавата членка, когато процедурата за събиране бъде окончателно приключена. На този етап процедурата за събиране се заличава също от списъка на делата за държавна помощ с висящи процедури за събиране, публикуван на уебсайта на генерална дирекция „Конкуренция“ на Комисията¹²⁶.
139. Нито временното, нито окончателното приключване на процедура за събиране не възпрепятства Комисията при необходимост да възобнови по-внимателното наблюдение на това дело или да открие делото повторно. По-специално това следва да се случи при появата на нови елементи, които променят съществуващите обстоятелства или факти, довели до приключването.

5. СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД НАЦИОНАЛНИТЕ СЪДИЛИЩА

140. Изпълнението на решенията за събиране може да доведе до откриване на съдебно производство пред националните съдилища. Опитът на Комисията сочи, че производствата пред административни съдилища, когато са предвидени такива производства, обикновено гарантират по-бързо изпълнение на нарежданията за събиране в сравнение с производствата пред граждански съдилища.
141. Прави се разлика между две основни категории съдебни производства, свързани със събирането: i) дела, заведени от органа по събирането, който иска съдебно решение, с което да принуди получател, който не желае да върне помощта, да я върне; и ii) дела, заведени от получателите, които оспорват нареждането за събиране, включително индивидуалните мерки за гарантиране на събирането.

¹²⁶

Вж. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/recovery.html.

142. Съществува риск изпълнението на решение за събиране да бъде забавено, когато националните мерки, предприети за изпълнението му, бъдат оспорени в съда.
143. Ако получателят на помощта поиска обезпечителни мерки по отношение на националните мерки, приети с цел изпълнение на решението за събиране, поради предполагаема незаконосъобразност на това решение, националният съд трябва да прецени дали въпросното дело отговаря на условията, определени от Съда по дела *Zuckerfabrik*¹²⁷ и *Atlanta*¹²⁸. Според тази съдебна практика национален съд може да постанови обезпечителни мерки само ако са изпълнени следните кумулативни условия¹²⁹:
- i) съдът има сериозни съмнения относно валидността на акта на Съюза и ако въпросът за валидността на оспорвания акт все още не е поставен пред Съда, националният съд сам отнася въпроса до Съда¹³⁰;
 - ii) въпросът е спешен, в смисъл че обезпечителните мерки са необходими, за да се избегне сериозна и непоправима щета на ищеца;
 - iii) националният съд надлежно отчита интереса на Съюза; и
 - iv) при оценката си на всички тези условия той спазва всички решения на Съда или на Общия съд относно законосъобразността на акта на Съюза или относно прилагането на временни мерки, насочени към получаване на подобни обезпечителни мерки на европейско равнище.
144. Когато условията, посочени в точка 143, не са изпълнени, съответната държава членка не може да изтъква междинните мерки, предоставени от националните съдилища, за да обоснове своето неизпълнение на решението¹³¹. В този контекст държавата членка е тази, която трябва да докаже, че всички условия са изпълнени¹³².

6. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕШЕНИЕ ЗА СЪБИРАНЕ НА КОМИСИЯТА

145. Когато съответната държава членка не се е съобразила с решение за събиране и не е успяла да докаже наличието на абсолютна невъзможност, Комисията може да започне производство за установяване на неизпълнение на задължения. Освен това при определени условия тя може да поиска от съответната държава членка да спре плащането на нова, съвместима помощ на съответния получател или съответните получатели.

¹²⁷ Вж. Решение на Съда от 21 февруари 1991 г., *Zuckerfabrik Süderdithmarschen u Zuckerfabrik Soest/Hauptzollamt Itzehoe u Hauptzollamt Paderborn*, C-143/88 и C-92/89, ECLI:EU:C:1991:65, точка 23 и следващите точки.

¹²⁸ Вж. Решение на Съда от 9 ноември 1995 г., *Atlanta Fruchthandelsgesellschaft u др/у (I)/Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft*, C-465/93, ECLI:EU:C:1995:369, точка 51.

¹²⁹ Вж. Решение на Съда от 29 март 2012 г., *Комисия/Италия (Hotel industry in Sardinia)*, C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182, точка 48.

¹³⁰ Вж. Решение на Съда от 14 юли 2011 г., *Комисия/Италия (Tremonti bis)*, C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483, точка 46.

¹³¹ Вж. Решение на Съда от 6 октомври 2011 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia I)*, C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634, точка 50.

¹³² Вж. Решение на Съда от 17 септември 2015 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia II)*, C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, точка 50.

6.1 Производство за установяване на неизпълнение на задължения

146. Неизпълнението на разпоредбите на ДФЕС относно държавните помощи засяга търговията и накърнява пряко интересите на другите участници на съответните пазари, които не получават същия вид подкрепа.

6.1.1 Иск съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС

147. Поради значението на правилата относно държавната помощ за защитата на конкуренцията и ефективното функциониране на вътрешния пазар, в член 108, параграф 2 от ДФЕС се предвижда, че ако съответната държава членка не се съобрази с решението за събиране в рамките на срока за събиране, Комисията може да отнесе въпроса директно до Съда. Всъщност, за разлика от член 258 от ДФЕС, член 108, параграф 2 от ДФЕС не предвижда досъдебна фаза¹³³.
148. За да отнесе даден въпрос до Съда съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС, Комисията трябва първо да установи кое задължение, наложено на държавата членка с решението за събиране, не е изпълнено. По принцип решението за събиране включва два различни вида задължения: i) Комисията да бъде информирана за мерките, които са предприети или ще бъдат предприети с цел изпълнение на решението в срок от 2 месеца от уведомяването за него, и да продължи да бъде информирана за актуалното състояние по случая след срока за събиране; и ii) да бъде изпълнено задължението за събиране на държавната помощ в рамките на срока за събиране.
149. Следователно неизпълнението на което и да е от тези задължения, както и на всяко друго задължение, определено в решението за събиране, може да доведе до предявяване на иск съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС. Въпреки че неизпълнението на задължение се констатира, ако съответното задължение не е било изпълнено в рамките на срока за събиране, държавите членки са задължени да съберат неправомерната помощ и след изтичането на срока за събиране.
150. Задължението за събиране е задължение за постигане на резултати. За да премахнат нарушаването на конкуренцията, причинено от помощта, държавите членки трябва да успеят действително да съберат цялата подлежаща на събиране сума¹³⁴.
151. Комисията систематично обмисля възможността да предприеме съдебни действия, ако събирането не е постигнато, независимо от причините за това¹³⁵ и от националната администрация или орган, които носят вътрешно отговорност за неизпълнението на задължението за събиране¹³⁶.
152. Решението за предприемане на съдебни действия се взема по преценка на Комисията. То се взема въз основа на всеки отделен случай в контекста на ангажимента на държавата членка и на вече предприетите действия за

¹³³ Вж. Решение на Съда от 3 юли 2001 г., *Комисия/Белгия*, C-378/98, ECLI:EU:C:2001:370, точка 26.

¹³⁴ Вж. Решение на Съда от 17 януари 2018 г., *Комисия/Гърция (United Textiles)*, C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, точка 34; Решение на Съда от 24 януари 2013 г., *Комисия/Испания (Magefesa)*, C-529/09, ECLI:EU:C:2013:31, точка 91.

¹³⁵ Това не засяга доказана абсолютна невъзможност за събиране на помощта.

¹³⁶ Вж. Решение на Съда от 30 септември 2003 г., *Köbler*, C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513, точки 31—33.

изпълнение на решението¹³⁷. Комисията може също да вземе предвид това дали помощта е била частично събрана и ако това е така, какъв процент.

6.1.2 Искове въз основа на член 260, параграф 2 от ДФЕС

153. Съгласно член 260, параграф 2 от ДФЕС, ако Комисията счита, че държава членка не е изпълнила задълженията, предвидени в решение по член 108, параграф 2 от ДФЕС, Комисията може да сезира Съда на Европейския съюз, след като предостави възможност на тази държава да изложи своите съображения.
154. Референтната дата, до която трябва да се прецени дали съществува нарушение за целите на член 260, параграф 2 от ДФЕС, е срокът, определен в официалното уведомително писмо, издадено в съответствие с член 260, параграф 2, първа алинея от ДФЕС¹³⁸.
155. Предвиденото в член 260, параграф 2 от ДФЕС производство има за цел да накара държава членка, която е в неизпълнение, да се съобрази с предходно решение, установяващо неизпълнение на задължения, и по този начин да осигури ефективното прилагане на правото на Съюза. Предвидените в посочената разпоредба две санкции, а именно еднократната и периодичната имуществена санкция, преследват същата цел.

¹³⁷

От приемането на Известието относно възстановяването от 2007 г. Съдът се е произнесъл по няколко дела, отнесени до него от Комисията в съответствие с член 108, параграф 2 от ДФЕС. Вж. Решение на Съда от 17 януари 2018 г., *Комисия/Гърция (United Textiles)*, C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12; Решение на Съда от 9 ноември 2017 г., *Комисия/Гърция (Larco)*, C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845; Решение на Съда от 9 юли 2015 г., *Комисия/Франция (Lignes maritimes Marseille-Corse)*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458; Решение на Съда от 6 май 2015 г., *Комисия/Германия (Deutsche Post)*, C-674/13, ECLI:EU:C:2015:302; Решение на Съда от 11 септември 2014 г., *Комисия/Германия (Biria Gruppe)*, C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193; Решение на Съда от 5 юни 2014 г., *Комисия/Италия (Exemption from excise duty)*, C-547/11, ECLI:EU:C:2014:1319; Решение на Съда от 12 декември 2013 г., *Комисия/Италия (Preferential electrical tariff)*, C-411/12, ECLI:EU:C:2013:832; Решение на Съда от 17 октомври 2013 г., *Комисия/Италия (Alcoa)*, C-344/12, ECLI:EU:C:2013:667; Решение на Съда от 17 октомври 2013 г., *Комисия/Гърция (Ellinikos Xrysos)*, C-263/12, ECLI:EU:C:2013:673; Решение на Съда от 10 октомври 2013 г., *Комисия/Италия (Ixfin)*, C-353/12, ECLI:EU:C:2013:651; Решение на Съда от 21 март 2013 г., *Комисия/Италия (Sardinia Ferries)*, C-613/11, ECLI:EU:C:2013:192; Решение на Съда от 28 юни 2012 г., *Комисия/Гърция (Hellenic Shipyards I)*, C-485/10, ECLI:EU:C:2012:395; Решение на Съда от 29 март 2012 г., *Комисия/Италия (Hotel industry in Sardinia)*, C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182; Решение на Съда от 1 март 2012 г., *Комисия/Гърция (Tax-exempt reserve fund)*, C-354/10, ECLI:EU:C:2012:109; Решение на Съда от 13 октомври 2011 г., *Комисия/Италия (New Interline)*, C-454/09, ECLI:EU:C:2011:650; Решение на Съда от 6 октомври 2011 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia I)*, C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634; Решение на Съда от 14 юли 2011 г., *Комисия/Италия (Tremonti bis)*, C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483; Решение на Съда от 5 май 2011 г., *Комисия/Италия (Trade fairs)*, C-305/09, ECLI:EU:C:2011:274; Judgment of the Court of Justice of 14 April 2011, *Commission v Poland ('Technologie Buczek')*, C-331/09, ECLI:EU:C:2011:250; Judgment of the Court of Justice of 22 December 2010, *Commission v Slovakia ('Frucona Košice')*, C-507/08, ECLI:EU:C:2010:802; Judgment of the Court of Justice of 22 December 2010, *Commission v Italy ('Newly listed companies')*, C-304/09, ECLI:EU:C:2010:812; Judgment of the Court of Justice of 13 November 2008, *Commission v France ('Article 44-septies CGI')*, C-214/07, ECLI:EU:C:2008:619; Judgment of the Court of Justice of 19 June 2008, *Commission v Germany ('Kahla/Thüringen')*, C-39/06, ECLI:EU:C:2008:349; Judgment of the Court of Justice of 14 February 2008, *Commission v Greece ('Olympic Airways I')*, C-419/06, ECLI:EU:C:2008:89; Judgment of the Court of Justice of 6 December 2007, *Commission v Italy ('Mesures urgentes en faveur de l'emploi')*, C-280/05, ECLI:EU:C:2007:753.

¹³⁸

Вж. Решение на Съда от 17 септември 2015 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia II)*, C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, точка 35.

156. Санкциите се определят от Съда въз основа на предложение на Комисията (което не е обвързващо за Съда). Това предложение за санкции във връзка с иск по член 260, параграф 2 от ДФЕС е съобразено с критериите, изложени в съобщение на Комисията¹³⁹, което се актуализира редовно. Съгласно това съобщение при налагането на финансови санкции на държава членка трябва да бъдат взети предвид три основни критерия: i) тежестта на нарушението; ii) неговата продължителност; и iii) необходимостта да се гарантира, че санкцията сама по себе си има възпиращо действие по отношение на бъдещи нарушения. Комисията счита, че нарушението на задължението за събиране винаги е тежко нарушение¹⁴⁰.
157. Комисията системно преценява дали да отнесе до Съда в съответствие с член 260, параграф 2 от ДФЕС случаите, в които съответната държава членка не е спазила решение съгласно член 108, параграф 2 от ДФЕС¹⁴¹.

6.2 Съдебна практика по дело *Deggendorf*

158. В решението си по дело *Deggendorf* Съдът е постановил, че Комисията може да обяви помощ за дадено предприятие за съвместима с вътрешния пазар, при

¹³⁹ Съобщение на Комисията относно прилагането на член 228 от Договора за ЕО (SEC(2005) 1658, ОВ С 126, 7.6.2007 г., стр. 15), изменено и актуализирано със съобщенията, публикувани на уебсайта на Европейската комисия.

¹⁴⁰ Вж. Решение на Съда от 13 май 2014 г., *Комисия/Испания (Basque fiscal aid)*, C-184/11, ECLI:EU:C:2014:316, точка 69.

¹⁴¹ От приемането на Известието относно възстановяването от 2007 г. Съдът се е произнесъл по няколко дела, отнесени до него от Комисията в съответствие с член 260, параграф 2 от ДФЕС. Вж. Решение на Съда от 14 ноември 2018 г., *Комисия/Гърция (Hellenic Shipyards II)*, C-93/17, ECLI:EU:C:2018:903; Решение на Съда от 17 септември 2015 г., *Комисия/Италия (Venice and Chioggia II)*, C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611; Решение на Съда от 17 ноември 2011 г., *Комисия/Италия (Employment Measures II)*, C-496/09, ECLI:EU:C:2011:740; Решение на Съда от 13 май 2014 г., *Комисия/Испания (Basque fiscal aid)*, C-184/11, ECLI:EU:C:2014:316; Решение на Съда от 7 юли 2009 г., *Комисия/Гърция (Olympic Airways II)*, C-369/07, ECLI:EU:C:2009:428; Решение на Съда от 11 декември 2012 г., *Комисия/Испания (Magefesa II)*, C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781. Във всички тези решения, с изключение на решението по дело *Basque fiscal aid*, Съдът е наложил както еднократна сума, така и периодична имуществена санкция. По-специално по дело *Hellenic Shipyards* Съдът е наложил периодична имуществена санкция от 7 294 000 EUR за всеки 6 месеца закъснение в прилагането на необходимите мерки за съобразяване с решението на Съда и еднократна сума в размер на 10 милиона евро. По дело *Venice and Chioggia II* Съдът е наложил периодична имуществена санкция от 12 милиона евро за всеки 6 месеца закъснение в прилагането на необходимите мерки за съобразяване с решението на Съда и еднократна сума в размер на 30 милиона евро. По дело *Employment Measures II* Съдът е наложил периодична имуществена санкция в размер, изчислен чрез умножаване на основния размер от 30 милиона евро по процента на неправомерната помощ, която все още не е събрана или не е доказано, че е събрана, при изтичане на съответния срок, в сравнение с общия размер на все още несъбраната помощ към датата на обявяване на съдебното решение, за всеки 6 месеца закъснение в прилагането на необходимите мерки за съобразяване с решението на Съда съгласно член 108 от ДФЕС (точка 68), плюс еднократна сума в размер на 30 милиона евро (точка 97); По дело *Basque fiscal aid* Съдът е наложил еднократна сума в размер на 30 милиона евро (точка 84). По дело *Olympic Airways II* Съдът е наложил периодична имуществена санкция от 16 000 EUR за всеки ден закъснение в приемането на необходимите мерки за съобразяване с решението на Съда (точка 127) и еднократна сума в размер на 2 милиона евро (точка 150). По дело *Magefesa II* Съдът е наложил периодична имуществена санкция от 50 000 EUR за всеки ден закъснение в приемането на необходимите мерки за съобразяване с решението на Съда (точка 136) и еднократна сума в размер на 20 милиона евро (точка 148).

условие че предприятието върне предишна неправомерна помощ, като се има предвид кумулативният ефект на въпросните помощи¹⁴².

159. Когато отделни от юридическа гледна точка физически или юридически лица представляват стопанска единица, те следва да бъдат третирани като едно-единствено предприятие за целите на законодателството на Съюза в областта на конкуренцията. Що се отнася конкретно до контрола на държавните помощи, както и за целите на оценяването на кумулативния ефект на предишните и планираните нови помощи, Комисията трябва да вземе предвид групата, към която принадлежи получателят на помощта¹⁴³.

7. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

160. Настоящото известие заменя Известието относно възстановяването от 2007 г.
161. Комисията може да преразгледа настоящото известие при бъдещи важни промени в практиката си относно събирането на държавна помощ или при важни изменения на приложимите правила на Съюза или на съдебната практика.
162. Органите на държавите членки могат да се свържат с единната точка за контакт на Комисията за въпроси относно събирането на държавна помощ: comp-recovery-state-aid@ec.europa.eu

¹⁴² Вж. Решение на Съда от 15 май 1997 г., *TWD/Комисия*, C-355/95 P, ECLI:EU:C:1997:241, точки 25 и 26.

¹⁴³ Вж. Решение на Първоинстанционния съд от 8 септември 2009 г., *AceaElectrabel/Комисия*, T-303/05, ECLI:EU:T:2009:312, точка 163, потвърдено от Решение на Съда от 16 декември 2010 г., *AceaElectrabel/Комисия*, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787.